Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҺА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

Хаһыат 1931 сыл ахтынньы ыйтан тахсар

№153 (5198) | 1978 сыл. Ахсынньы 26 күнэ | Сыаната 2 харчы.

ОПТУОРУННЬУК

Карл Маркс аатынан совхоз Мүсүдэйдээҕы отделениетын «Төрүттэ комсомольскай-ыччат ферматыгар Александра Иннокентьевна Свадеева салалтатынан саҥа суоҕунут үтүө суобастаахтык үлэлиир. Кинилэртэн биирдэстэрэ комсомолка Галина Малышева (снимокка) манныксытынан бийиэл күҥүнүттэн үлэлиир. Кини кыстык бастаҥы икки ыйдарыгар биирдии фуражнай ынаҕыттан 115 кг үрүҥ ыаҕаны ылбыта.

Снимокка: Галина Малышева саҥа төрөөбүт ыһырэйи аһатар

Ц. ОКОНЕШНИКОВ фотота.

КЫСТЫК УОННА ОБЩЕСТВЕННОСТЬ

Биһиги ороЙуоммутутар общественнай суоһуҥ кыстыгын тэрийиигэ ССКП обкомун бюрота болшаҕабыт бөдөҥ итэҕэстэрин туоратыыга билигин даҕаны быһаарыылаах хардыылар эҥоһуллан иликтэр.

Совхоостарга суоһуҥ дьүдэйиитэ-хоһоонноота салҕанан тахса турар, үүт ыама тиҥинары түһэр. Кыстык үс ыйын кыайбат кэмиэ 350-тан тахса суоһуҥ көнньүнэн обуунна, онтон бастакы икки ыйга аастыт сыл түһаанныаҕы кэминээҕэр биир фуражнай ынаҕтан үүтү ыһыы 25 кг аччаата, ыччат суоһуҥ төлөһүйүүтэ 10,6 кг-нан намтаата.

Итиилэр сүрүн бириичиинэлэриттэн биирдэстэриниэн суоһуҥэ өбүгэ аһылык быһыытынан дуоҕаны сиэтиэ-сиэ ахсын олохтоно иликэ буолар. Биллигин даҕаны фермаларга кормонухчылар толору ыҥыахтарынан үлэлээбэттэр, кормоцехтары тутуу сиэрэ суох быһаарда.

Маннык, суоһуҥэ өтөрүнэн көрсүллүбэтэх кэмчи аһылыктаах ыарахан кыстыгы этэҥнэ туоруур иһин өхсүһүү—ороЙуон общественнойун бүттүүнүн дьыҥхата.

Баҕаһаагы туругунан ороЙуон совхоостарыгар общественность күүһүнэн 743 тонна дуоҕа кырбанна, 16 центнер лабыкта хомулунна уонна тиэйиллиннэ, 19800 устуука минеральнай брикет, гидропоннай ньыманан үүнэр 6 центнер күөх масса бэлэмнэннэ, 30 кг уҥуох күөл, 7,8 тонна аһылык тобоҕо хомуйуллунна. Эбии аһылыгы бэлэмнэһиннигэ маассабай субуотуннньуктарга ордук тэрээһиннээхтик Му.удай, Хонтоҕо, Сылаҥ, Кытаанах, Одьулуун нэһилиэгин общественноһа кыттар. Быйылгы кыстыкка мүгүдайдар общественность көмөтүн мунутуурдун тэрийэргэ ороЙуонна ыҥырыы таһаарбыт үгүс үлэни ыыталлар. Нэһилиэк общественнай тэриллэлэрин күүһүнэн сүүһүнэн тонна дуоҕа кырбанна, кырдьаҕастар хотоҥҥо туттуллар эбэх тэриллэ, көлө, трактор сыарҕаларын, о. д. а. бэлэмнээтилэр.

Хомойуох иһин, балаһыанньа сир ахсын итиннэ буолбатах. Соловьев уонна Болтоҥо нэһилиэктэрин общественноһа кыстыкка туох да күүтүннээх көмөҥү онгорбокко олорор. Субурууская аатынан совхоз оперативнай штаба былаанныах үлэни тэрийбэт. Аэропорт, Чурапчы орто оскуолатын, «Якутмелиоводстрой» ПМК-тын коллективтарын шефтээх отделениелариттан көмөлөрө с и т э т э суох. Маныаха хаһаайыстыбаннай салайааччылар оттуларыттан дуоҕабардары оҥостууга, транспорныан, үлэлиир объектарыныан хааччыйыыга сөптөөх болҕомтө уурууллубат.

ОроЙуонна суоһуҥ кыстыгар үөскээбит ыарахаттары туоратыыга, эбии аһылыгы бэлэмнэһиннигэ, аһылык тобоҕун хомуйууга, итиитэн сибээстээх атын да үлэлэргэ общественность көмөтө күннэтэ күүһүрүөхтээх. ОроЙуон кининн бары тарилтэлэрэ, предприятиелара уонна учреждениелара, тыа сирин общественноһа бүтүннүүтэ суоһуҥ кыстыгын тэрийиигэ көхтөөхтүк көмөлөһүөхтээхтэр. Бу дыалаттан туора түүлэр биир даҕаны коллектив, үлэһит суох буолуохтаах. Маастэрэ дуоҕаны астарыыга, тиэйиигэ, бытарытыыга, кормоцехтары тутууга, хотоннору уонна суоҕуһуттэр олорор дьиэлэрин ититтиигэ, гидропоннай ньыманан күөх массаны үүнээриигэ маассабай субуотуннньуктар утумнаахтык ыытыллыахтаахтар.

Хас биирдии сельсовет общественность күүһүнэн ый ахсын 224-түү тоннаттан итэҕэһэ суох дуоҕаны, талах мээнкэтин бэлэмнэхтээх сорудаҕын халбаҥа суох толоруохтаах. Совхоостардаагы оперативнай штабтар, туһаннаах партийнай тэриллэлэр, сельсоветтар исполкомнара, профсоюз рабочкомнара ону быһаччы тэрийэр уонна контуруоллуур обязанностээхтэр.

ССКП КК от ыйынаагы (1978 с.) Пленумун уураахтарын олохҕо киллэриигэ, кыстык итэҕэстэрин сорунуулаахтык туоратыыга бука бары, биир киһи курдук, түмсүүлээхтик тэрүнүөҕүн!

УДАРНАЙ СЫЛГА— УДАРНАЙ ФИНИЬИ!

Түүлээхчиттэр былааны аһараллар

Эрилик Эристиин аатынан совхоз пятилетка үһүс, ударнай сылыгар государствоҕа кыланнаах түүлээҕи туттарыы сорудаҕын 10153 солкуобайынан куоһаран ыһар. Ити иһиттэр кылыы ыытааччылар 33 тыһ., түүлээхчиттэр 16 тыһ. тахсалыы солкуобай суумалаагы киллэрдилэр.

Оттон Субурууская аатынан совхозка бу күннэргэ 33474 солк. туттарыллан, былаан балачаканы куоһарылынна. Бу совхоз өссө эбии сыл бүтэһигэр диэри 28 тыһ. солк. суумалаагы Ийэ дойду валютнай фондугар киллэрэргэ суоттанар.

А. ГОТОВЦЕВА.

Күүрээннээх үлэ үтүөкэн түмүгэ

Оройуоннаагы аэропорт үлэһиттэрэ Бүтүн Союстаагы социалистическай куоталаһыыта көхтөөхтүн кыттан туран, сылларгы былаанныарын өссө сэтинньи ыйга чэ-сэтин толорбуттара.

Оҥ нүү-үн, дьоҥу таһыы сорудаҕа 100,7 бырыһыан толоруллан, үп киириитэ 122,7 бырыһыанга тиэрдиллибитэ. Коллектив сыл устата эриэнэхситтик үлэлээтэ. Итиниэхэ бастыҥ үлэһиттэр С. И. Шеломов, Р. А. Федорова, И. Е. Дьячковскай уо. д. а. үтүолэрэ олоҕолоро улахан.

Коллектив чилиэттэрэ бу күннэргэ пятилетка төрдүс сылын суотугар күүрээннээх үлэ үөһүгэр сылдьаллар.

«СО» сооб.

ДЬОҺУННААХ КӨМӨ

Хонтоҕо олохтоохторо Эрилик Эристиин аатынан совхоз суоҕуһуттэриттэр тиһиигин быспахха комолоһоллор.

Маныа кыстык бастаҥы күннэриттэн ыытыллыбыт субуотуннньуктарга барыта 378 киһи кыттыбыта. Кинилэр общественнай суоһуҥэ анаан 70 тонна дуоҕаны кырбаатылар, 14 тонна ыһыаҕы, 7 тыһ. устуука брикеты, 30 кг уҥуох күөлүн, 0,6 тонна гидропоннай күөх массаны соҕотуоҥкалаатылар. Маны таһыынан 4 термоклетканы, суоҕуһуттэр тутталлариттар элбэх күрдьаҕы, миинньигы, олоҥноһуу онордулар.

Г. КУЗЬМИН.

Коллективы салайар

Комсомолка Зинаида Новгородова, икки сыллааҕыта Кытаанах орто оскуолатын бүтэрэн баран, торообут нэһилиэгэр ыанньыксытынан үлэлии тахсыбыта. Кыыс байҕын ыһыаммыллаах үлэһит, амарах табаарыс быһыытынан кордөрбүтэ. Ол да иһин биирдэ үлэлиир дьоҕэлэрэ кинини бийыгы күүчүмэйэй кыстыкка салайааччынан талбыттара.

Киниилэр бэйэлэрин бипр идэлээхтэрин Сылаҥ отделениетын «Чолбон» ферматын коллективын кытта сирэй көрүстэннилэр. Хайаларa даҕаны ый ахсын былаанныарын аһара толороллор.

Оттон Зинаида туоһаах былаанын уон биир ыйга 132 бырыһыан толорбута.

Д. ДМИТРИЕВ.

ССРС онус ыҥырыылаах Верховнай Советын Национальностарын Советыгар быыбарга Саха АССР быыбардыыр комиссиятын састаабын бигэргэтэр туһунан

Саха АССР Верховнай Советын Президиумун ЫЙААҺА

«ССРС Верховнай Советыгар быыбардар тустаһыанна» ССРС Сокуонун 24, 25 уонна 27 ыстатыйаларыгар олоҥуран Саха АССР Верховнай Советын Президиума уурар:

ССРС онус ыҥырыылаах Верховнай Советын Национальностарын Советын быыбарыгар Саха Автономнай Советскай Социалистическай Республикатыттан быыбар комиссиятын общественнай тэриллэлэр, обществолар уонна үлэһиттэр коллективтарын маннык представителлэриттэн састаантаах бигэргэтэргэ:

Быыбар комиссиятын **председателэ Мацкевич** Владимир Михайлович — Саха сиринээҕи таһаҕас таһар автотранспортнай предприятиэ рабочайдарыттан, инженернэй - техническэй үлэһиттэриттэн уонна сулууспалаахтарыттан.

Быыбар комиссиятын **секретара Дмитриев** Павел Павлович—профессиональнай союстар Саха уобаластаагы советтарыттан.

Быыбар комиссиятын **чилиэннэрэ:**

Данилова Любовь Софроновна—ССРС Наукаларын академиятын Сибайдээҕи отделениетын Саха сиринээҕи филиалын Биологияҕа институтун рабочайдарыттан, научнай үлэһиттэриттэн уонна сулууспалаахтарыттан;

Ефимов Николай Иванович — Саха государственнай университетын студеннарыттан уонна профессорскай- преподавательскай составыттан;

Ефимова Татьяна Петровна — Кэбэйи ороЙуонун Саҥардаагы нефтеразведочнай экспедициятын рабочайдарыттан, инженернэй-технический үлэһиттэриттэн уонна сулууспалаахтарыттан;

Золотарева Зинаида Филипповна —Нерюнгри куорат, «Промстройтрейнинг» тутууну механизациялааһынга 12 №-дээх управлениетын рабочайдарыттан, инженернэй - техническэй үлэһиттэриттэн уонна сулууспалаахтарыттан;

Иванов Павел Егорович — государственнай эргиэн уонна потребительскай кооперация үлэһиттэрин профсоюһун Саха уобаластаагы комитетыттан;

Камышинчя Людмила Николаевна—Мирнай куорат 3 №-дээх байытар фабрикатын рабочайдарыттан, инженернэй - техническэй үлэһиттэриттэн уонна сулууспалаахтарыттан;

Конфедератова Ольга Павловна—Ыччат Бүтүн Союстаагы Коммунистическай Сомоһун Саха уобаластаагы тэриллэтиттэн;

Лунева Нина Максимовна — Алдан ороЙуонун Куоналахтаагы кэһыл комуһу арааран фабрикатын рабочайдарыттан, инженернэй-технический үлэһиттэриттэн уонна сулууспалаахтарыттан;

Никлаев Николай Васильевич — Якутскай куорат таагы коммунистическай тэриллэттэн;

Охлопкова Анна Михайловна — Тыа хаһаайыстыбатын Саха сиринээҕи научнай-типичийэр институтун Покровскайдаагы опытнай - производственнай хаһаайыстыбатын рабочайдарыттан, тыатын хаһаайыстыбатын специалистариттан уонна сулууспалаахтарыттан;

Поморин Николай Андреевич — Армияҕа, Авиацияҕа уонна Флокка комсомоһор Бүтүн Союстаагы добровольнай общество (ДОСААФ) уобаластаагы комитетыттан;

Сивержицкай Михаил Иосифович — аана-үлэһиттэр профессиональнай союстарын Саха сиринээҕи территориальнай комитетыттан.

Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Председателэ А. ОВЧИННИКОВА.

Саха АССР Верховнай Советын Президиумун Секретара Е. КЫЧКИН.

Якутскай куорат, 1978 сыл ахсынньы 22 күнэ.

Партийнай конференция уурааҕын дьүүллэһэллэр

ТЕХНИКА—БЫҺААРАР КҮҮС

ССКП КК сэтинньитээҕи (1978 с.) Пленумун түмүктэрин, итиэннэ Пленумҥа тыл этиититтэн Л. И. Брежнев этиититтэн үөскээн тахсар соруктар уонна XXV өрөйүөннээҕи партийнай конференция уураахтарын олоххо киллэриигэ партийнай тэрилтэ соруктарын туһунан боппуруоһу дьүүллэһээлэригэр Эрилик Эристиин аатынан совхоз киин аппаратын партийнай тэрилтэтин коммунистара сүрүн болҕомтолорун ис кыахтары туһаныыга туһаайдылар.

— Сэртэн үүнүүнү ылымга улахан кыһалҕалар таһаарыллаллар. Бааһынаҕа бурдук хомууру 50-ча күнүгэ тардыллыбыта, хортуоппуйу ый кэриҥэ хомуйдулар. 400 гектардаах ыһыыны сүөһү мэччийдэ. Бу улахан өрөскуоттар механизатордар ортолоругар үлэ ситэтэ суох ыытыллыбытыттан таһаарыллыннылар, диэтэ совхоз кылаабынай агронома В. П. Чичигинаров.

Ити этиини бигэргэтэн туран, коммунист Г. Р. Габышев уураахтар толоруулларын хонтуруоллааһыны күүһүрдүллүөхтээх диэтэ. Сири туһаныы, баһылыктара кэрүү-харайыы боппуруостарыгар народнай хонтуруол группалара көмөтө оҥоруохтаахтар.

Совхозка техника—быһаарар күүс. Ону толору кыайан туһаныы кылаата илик. Ити тэрийэр үлэ мөлтөҕүттэн, бырааба суох уолдааһыннаах таһаарыллар. Ол туһунан бэйэлэрин этиилэригэр тт. Н. П. Тарасов, Н. С. Хоютанов тоһоҕолоон бэлиэтээтилэр. Партийнай мунньахха итини таһы бэлиэтээһиннэ, учуот-отчуоту нас, специалистар оруолларын үрдэтэр боппуруостарыгар элбэх этиилэр киирдилэр.

С. НИКОЛАЕВ.

ӨҤӨНҮ ОҤОРУУ КЭҤЭТИЛЛИЭХТЭЭХ

Олох-дьаһах комбината нэһилиэнньэҕэ өҥөнү оҥоруу кээмэйин үс сыла 27 бырыһыанынан улаатыннарда. Атах таҥаһын оҥорор, иистэнэр сыахтар, парикмахерскай, тутар группа, үлэлэрин көмөйэ сыл ахсын улаатан иһэр.

Өҥөнү оҥорор нууччалар уонна филиаллар сэттэрин киллэтэр, ыраах производственнай участоктарга кэһэ сылдьан үлэлэһиини тэрийэр туһунан соторутааҕыта буолбут партийнай мунньахха коммунистар кэпсээтилэр.

Кэлэр сылга өҥөнү оҥоруу 310 тыһ. солк. тэрдиллиэҕэ. Оттон быйыл 282 тыһ. солк. былааннаммыта ыйдайан толоруллубат куттала[ннаа]. Ахсынньы ыйга 33 тыһ. солк. өҥө сити оҥоһуллубата. Ордук фотография сыаҕа уонна стеклянай сыах хаалан иһэллэр. Итини коммунистар сэрдээхтик сэмэлээтилэр.

Иистэнньэк А. С. Захарова алҕан-суоттаан үлэлээһин кыаллыбатын, экономическай үлэ ситэтэ суоҕун, социалистическай куоталаһыы хас биирдии рабочай күннээҕи үлэтигэр сабыдыаллаах гына тэриллибэтин кириитикэлээтэ.

Е. Н. Ноговицына нэһилиэнньэ наадыйыытын учуоттаан субуота күннэри сүрүн сыахтарга үлэ күнүнэн биллэрэр, ыраах сирдэринэн кэрийэ сылдьан өҥөнү оҥорууну кэҥэтэр наадалааҕын ыйда.

Нэһилиэктэргэ баар филиаллар сэптээх дьааһа, үлэһиттэр усулуобуйанан хааччыллыбаттар. Сылаас, Одьулуун нэһилиэктэригэр аналлаах дьиэлэр суохтар. Хоптоҕо филиала дьиэ тымныытыттан сабыллар туруктаах. Бу боппуруостарга туһааннаах хаһаайыстыбалар салайааччылара көмө оҥороллоро наадалааҕын туһунан М. С. Кузьмина, В. А. Макаров эттилэр.

Үгүс тыл этээччилэр коммунистар тэрийэр үлэни уларыта тутуу, социалистическай куоталаһыыны киэҥник тэнитии боппуруостарыгар тохтоотулар.

Мунньах ССКП КК сэтинньитээҕи Пленумун уонна Пленумҥа Л. И. Брежнев этиитин бигэргэтэн туран, халбаҥнаабат салалтаҕа ыларга, XXV өрөйүөннээҕи партийнай конференция уураахтарын олоххо киллэрэргэ туһааннаах уураах ылынна.

Д. ДАВЫДОВА.

Чаҕыл уоттар

КОНКУРС КЭННИТТЭН

Нэһилиэк киин агитштабын тэрийиитинэн Чыаппараҕа агитзоналар икки ардыларыгар «Чэйиҥ эрэ, кыргыттар!» диэн конкурс ыытылынна. Онно эрдэттэн биллэриллибэтэҕин үрдүнэн бары агитзоналар толору састааптаах хамаандаһан кыттыннылар.

Бу ыччат ортотугар олус кэрэхсэнэр дьаһал тэрээһинэ кыаллыбата диирэ тиийиллэр. Конкурс жюритын састааба олохтоох сельсовет исполкомунан бигэргэтиллибитэ. Ол конкурс ыытыллар күнүгэр ким да билбэтинэн уларытыллан хаалбыт. Биллэн турар, ол эппиэттээх дьоннор суохтара күрэхтэһии кэтэр таһымын сыаналаһыныгар тириэртэ.

Биһиги хамаандабыт тиһэх советскай модалаах бары кыһыл өҥнөөх былаачыйаны тиктэн, онно сөп түбэһэр «Факел» ааттаан, ЫБСЛКС 60 сылыгар аналлаах эмблемалаан, комсомольскай ырыалары ыллыгтэн киирбиппитин жюри тематыгар сөп түбэспэт диэн түмүктээбит.

Тута балл туруоран, эйитиннэрэн испэтилэр.

Аны астааһыныга эрэ ну суулааһыныга, уһуйаһы отуттааһыныга ким кыайбыта эмиэ биллибэккэ хаалла. Кэнэҕэски былаачыйалары, халааттары эрүүгэ бэйэбит тиктибит былаачыйаларбытын, биһэҕэ, фабрика гиэнэ диэн кэрэ да барбатылар.

Хамаандалар гимнастикаҕа күрэхтэһиилэригэр чыыппаралар үчүгэйдик бэлэмнэммиттэрэ өтө көстөр. Бастыыхтарын бастаатылар.

Күрэхтэһии түмүгэр кыайыылаахтарга вымпеллар, грамоталар туттарылынныылар. Итинэхэ гимнастическай оонньууларга эрэ ураты суолта бэриллибитэ конкурс аҕарас гимнастикаҕа хамаандаһан бастыыр иһин күрэхтэһиигэ кубулуйда.

Маннык ситэ бэлэмнэммэккэ ыытыллыбыт дьаһаллар нэһилиэнньэни түмэр, айар талааннарын көҕүтэр суолталарын сүтэрэллэр. Киин агитштаб (начальнига М. М. Захаров) инникитин итини учуоттуура наада.

Н. БАРАШКОВА,
Тойоннооҕу комсомольскай тэрилтэ секретара.

Күрэхтэһии саҕаланна

Чурапчы сэлиэнньэтин 3 №-дээх киин агитштабын көҕүлээһининэн агитзоналар икки ардыларыгар уус-уран самодеятельноһы көрүү саҕаланна.

Болдьоммут кэмҥэ интернат-оскуола кулууба улахан дьонунан, оҕолорунан туолла. «Курортнай» зона олохтоохторо бэйэлэрин биэчэрдэрин «Сэлликтэн харыстаныы туһунан» темаҕа врач Неустроева А. Г. лекциятынан саҕалыыллар. Агитзона олохтоохторун күүһүнэн комсомол 60 сыла туолуутугар аналлаах бэртээхэй концерт көрдөрүллүннэ. Көрөөччүлэр К. Васильев солотун М. Неустроева сценкаҕа оонньооһунун, Н. Матвеева, М. Сыромятникова ыллыыларын уонна «БАМ тутааччылара ырыалара» хору ордук биһирээтилэр, дохсун ытыс тыаһынан айхалаатылар.

Үс көлүөнэлээх көрсүһүүлэригэр аналлаах тупсаҕай оҥоһуулаах агитзона хаһыата, саха астарын араастарыгар тэриллибит быыстапка ордук кэрэхсэннэ. Биэчэр мааассабай оонньуунан түмүктэннэ. Көрөөччүлэр дуоһуйа сынньанан тарҕастылар. Биэчэри тэрийиигэ агитзона штаба (начальнига Ф. К. Катакинова) элбэхтик үлэлээбитэ өтө көстөр.

М. ЛИСТИКОВА.

БАЙЫАННАЙ УЧУОТ ТУҺУНАН

Сельскэй уонна бөһүөлэктээҕи Советтар суох сирдэригэр байыаннай эбээһинэстээхтэр итиэннэ призывниктар байыаннай учуоттара өрөйүөннээҕи байыаннай комиссариатыгар ыытыллар.

Атын сиргэ бастайаннай олохтуу барар [illegible] (балтараа ыйтан ордук) эбэтэр үс ыйтан ордук барыахха [illegible] байыаннай эбээһинэстээхтэр уонна призывниктар байыаннай учуоттан уһулуохтаахтар уонна тиийбит сирдэригэр учуокка туруох тустаахтар. Сапаас офицердара уонна призывниктар байыаннай учуокка турууларыгар эбэтэр уһуллууларыгар өрөйүөннээҕи байыаннай комиссариакка тус бэйэлэринэн кэлиэхтээхтэр.

Байыаннай эбээһинэстээхтэр уонна призывниктар кэргэттэригэр уларыйыы тахсар, олорор сирдэрэ, үөрэхтэрэ, үлэлиир миэстэлэрэ уонна дуоһунастара уларыйар түбэлтэтигэр сэттэ күн иһигэр ол туһунан байыаннай учуокка турар сирдэригэр биллэриэхтээхтэр.

Байыаннай эбээһинэстээхтэр уонна призывниктар байыаннай учуот быраабылаларын кэһэр, байыаннай комиссариат ыҥырыытыгар аахсыллар бириэмэтигэр суох кэлбэт түбэлтэлэригэр сокуонунан көрүллэр эппиэтинэһи сүгэллэр. Аахсыллар бириэмэлэригэр [illegible] тиэрдэллэр.

Сельсоветтар исполкомнара, предприятиелар, учреждениелар, тэрилтэлэр салайааччылара өрөйүөннээҕи военкомат ыҥырыытынан байыаннай эбээһинэстээхтэри уонна призывниктары [illegible] эбээһинэстээхтэр.

Предприятиелар, учреждениелар, тэрилтэлэр байыаннай эбээһинэстээхтэр уонна призывниктар учуоттарын оҥороллор. Байыаннай билиэккэ эбэтэр приписной свидетельствоҕа байыаннай учуокка туруу туһунан бэлиэтээһин баар эрэ буоллаҕына байыаннай эбээһинэстээхтэр уонна призывниктар үлэҕэ ылыллыахтаахтар. Ити биһиги өрөйүөммүтүгэр сороҕор тутуһуллубат. Ол курдук, [illegible] санитарнай холбоһуга 8 киһи, оттон үөрэх салаатыгар 22 киһи байыаннай учуокка киллэриллибэккэ сылдьыбыттара бэрэбиэркэ түмүгэр көстүбүтэ. Итинэн «Бүттүүн байыаннай эбээһинэс туһунан» ССРС Сокуонун 93-с ыстатыйатынан көрүллэр бэрээдэктэр кэһиллибиттэрэ.

Ис дьыала органнара байыаннай эбээһинэстээхтэри уонна призывниктары учуоттуур докумуоннарыгар байыаннай комиссариат учуокка ылыытын (уһулуутун) туһунан бэлиэтээһиннэрэ оҥоһуллубут эрэ буоллаҕына пропискалыахтаахтар эбэтэр выпискалыахтаахтар.

Гражданскай туруу акталарын оҥорор органнар байыаннай эбээһинэстээхтэр уонна призывниктар араспаанньаларын эбэтэр ааттарын уларытыыларын, ону тэҥэ өлүүлэрин туһунан байыаннай комиссариакка биллэрэр эбээһинэстээхтэр.

Сиэртибэлиир органнар призывникка холуобунай дьыала тэриллибитин, оттон суут органнара сокуонунан көрүллэр бириигибэр сибилигин киирбитин туһунан сэттэ күн иһинэн райвоенкомакка биллэриэхтээхтэр.

Кочуйбуттара быһыылаабыт призывниктар эбэтэр байыаннай эбээһинэстээхтэр приписной свидетельстволара эбэтэр байыаннай билиэттэрэ суут органнарынан байыаннай комиссариакка туттарыллыахтаахтар.

В. ЛАПТЕВ,
өрөйүөн байыаннай комиссара.

Комсомолкалар Света Гоголева уонна Шура Нестереева (снимокка) икки сыллааҕыта Дириҥ орто оскуолатын бүтэрбиттэрэ уонна Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хоптоҕотооҕу отделениетын Мэлдьэхси биригэдэтигэр ыанньыксыттыы тахсыбыттара. Кыргыттар сөрүүдэхтэрин мэлдьи 110-120 бырыһыан толороллор. Кинилэр үлэлиир «Сардаана» комсомольскай ыччат фермаларын коллектива өрөйүөҥҥэ биир үчүгэй үлэлээҕинэн биллэр.

П. ОКОНЕШНИКОВ фотота.

Оскуолалартан сонуннар

«ДЬИКТИ СААС» СЭҺЭҤҤЭ

Соторутааҕыта Е. И. Курашов аатынан Чурапчы орто оскуолатыгар ааҕааччылар конференциялара ыытылынна.

Сырдык киэҥ саалаҕа толору оҕо мунньулла. Сценаҕа бэркэ билэр эдэр суруйааччыбыт мэтириэтэ ыйаммыт. Ону художник В. Н. Дьячковскай художественнай кылааһыгар үөрэммит Корнин Афоня оҥорбут. Суруйааччы В. С. Яковлев—Далан бастакы айымньытын «Дьикти сааһы» үөрэнээччилэр сөбүлээн ааҕыыттара. Бүгүн ол [illegible] кэпсэтии буолла.

Конференцияҕа кинигэ авторын олоҕун, айар үлэтин туһунан саха тылын учуутала Захарова Е. В. кэпсээтэ. Ол кэнниттэн айымньыны ырытыыга 17 оҕо кыттынна. Оҕолор сэһэн геройдарын—бэйэлэрин саастыылаахтарын—образтарын, хайдах өйдүүллэринэн, арыйдылар, кинилэр быһыыларыгар майгыларыгар сыана биэртэлээтилэр. Үгүстэр дьиҥ ис санааларын эттилэр. Холобур, Тытыгынаева Катя, Красильников Вася, Березкина Роза, Тартыев Гера уо. д. а.

Түмүк тылы киин библиотека директора Колесова П. С. оҥорда. Кини сэһэн туруорбут проблемаларыгар тохтоото уонна инникитин ааҕааччылар конференцияларыгар өссө активнайдык кыттыыларыгар үөрэнээччилэри ыҥырда.

Конференция оҕолор бэйэлэрин инициативаларынан тэриллибит музыкальнай ансамбль оонньооһунунан түмүктэннитэ эрүү эдэр, дьикти, саас мелодията буолан, сүрэххэ кутулунна.

Л. МАКАРОВА.

Саха литературатын нэдиэлэтэ

Биһиги оскуолабытыгар соторутааҕыта саха литературатын нэдиэлэтэ ыытыллыбыта. Онно бары кылаастар үөрэнээччилэрэ кыттыбыттара. I—III кылаастарга «Ким буолуохха?» диэн В. Маяковскай айымньытыгар, IV—V кылаастарга Эрилик Эристиин «Хачыгыр» диэн кэпсээнигэр, VI—VIII кылаастарга В. Яковлев — Далан «Дьикти саас» сэһэнигэр диспуттар буолбуттара. Онуоха ордук активнайдык III, IV уонна VI кылаастар үөрэнээччилэрэ кыттыбыттара.

Саха биллиилээх прозаиктара Н. Г. Золотарев — Николай Якутскай, Н. М. Заболоцкай—Чысхаан 70 саастарын туолбуттарынан сибээстээн бары кылаастар хаһыат таһаарбыттара, плакаттары бэлэмнээбиппит. Биирдиилээн айымньылар ис хоһоонноругар үөрэнээччилэр уруһуйдаабыттара.

Нэдиэлэ кэмигэр саха суруйааччыларын айымньыларыгар кинигэ быыстапката тэриллибитэ, радионан биэриилэр ыытыллыбыттара.

Нэдиэлэни түмүктүүр биэчэргэ үөрэнээччилэр айымньыларыгар быыстапка тэриллибитэ, викторина буолбута. Онно үчүгэй эппиэти V кылаас үөрэнээччитэ Арина Собакина, VII кылаастан Валя Никонова, V кылаас үөрэнээччитэ Настя Егорова биэрбиттэрэ.

Уопсай түмүккэ начальнай кылаастарга бастакы миэстэни III кылаас, үрдүкү кылаастарга—VI кылаас ылбыттара.

Маша ЛУКОВЦЕВА,
VI кылаас үөрэнээччитэ.
Хадаар аҕыс кылаастаах оскуолата.

Уобаластааҕы партийнай конференция делегаттара

ТӨРӨЛКӨЙ ТӨРҮӨҔҮ ТӨРҮТТЭЭЧЧИ

1

Халлаан хайыы-үйэҕэ хараҥара охсубут. Дьиэлэ-һэн олоҕун ордук соҕус ээ—баара эрэ түөрт чаас ааһан эрэр. Елена Нико-лаевна Хаһыахыт Арыылааҕын эргэ баһыгар баар көҥүрүктүүйэн көстөр саҕа оппуохаламмыт дьа-иэтэн тахсан, Ураһахалах диэки хаамар сыһыгырай-да. Харалаттан сөҥүө ин-ньэбэт—маннык күн аайы сылдьар буолан, атаҕын дьиэри да айаннарыах кур-дук. Кэннилинээн хараҕа хараҥаҕа үөрэнэн бэрдэ—суол торуһа, от-мас, омоонно көстөр буолан ис-тэ. Уоньуххай Ураһаалла ба ааһан, үрүйэҕэ киирдэ, халлааҥҥа дабайан, тыалга баһа түһэн, Бы-тыччахха тиийдэ. Быты-чах хонноох үрүйэтин эрэ тутта...

Елена Николаевна ыйаан ааабытын чааска чугаһаата «Дьыл—хонук» диэн-тэрэ чахчы ээ, аҕата эрэйдээх хоту кэһүүтэ барин олохтообута. Аҕатын мое-суоҕун өччөҕө кырата бэрт буолан кыыһа умнан кэбистэ. Онтоҕоску киһи кадртыгар сүксаата оҕус да буһаран—оҕо төрөөбүт дьатин дьэһүгүн да билбэтэ—хайлак эрэ хомолто-лоох. Кыраҕан Еля ос-куолаҕа ыйытар киирби-тэ.

Кини киинэ атыыһыт-тарын курсун бүтэрэн, кэрэкэ киинэ маҕаһыы-ньыгар киноскаларыгар түөрт сыл үлэлээбитэ. Ол эрэри, кини ол үлэтин астыммат этэ уонна пой-дутун, дьонун-саргэтин ахтар буолан, төрөөбүт Хайахсыттар тоннон тах-сыбыта. Ол 1958 сыллаах-ха этэ. Хайыы-үйэҕэ сүүр-бэ сыл ааһа охсубут дии! Хашилин колхоһа Нуотара-

да таһаарбыта. Дьэ онтон кэлэ күн бүгүҥҥүгэр диэри сүөһүттэн—арахса илик, араххара да баллэнэт. Үлэтин көрүүтэ уларыйбат ньир. Маннааҕы ыйыс сыл ыалыйыаксыттаабыта, онно да подсос ыаҕыы, ыыра-йыы көрө сылдьыбыта, эмиэ да элочкаттан мыах ыабыта. Үлэлигэр сэргэр-бэтэрэ, хата хайҕанар этэ.

1968 сыллаахха «Ленин партиятыгар чилиэнинэн киирбитэ. Итэ сыл киин-нэ колхоостар, совхоостар салайар кадрдарын бэлэм-ниир техникумуга ыыппыт-тара. 1970 сыллаахха тех-никуму бүтэрэн, зоотех-ник аатын ылбыта. Орто үөрэхтээх элэр специалист Мэлдьэхсиҕэ, Хайахсыкка бирикэдьиирдээбитэ. Ол үлэтин сырыттаҕына, сов-хоз салалтата-кинини осе-менаторе курсатарыгар Мархаҕа ыыппыта. Үөрэ-ҕин бүтэрэн, осеменатор буолан төрөлү тутан, совхоһугар эргиллибитэ. Онтон баа да ыйтэнин күн бүгүҥҥүгэр диэри үлэ-лии сырыттаҕа...

Хайыһ сис тылын туо-раан, хайыы-үйэҕэ «Са-мэл үрэҕин» фермаларыгар кэлэ оҕуста. «Хайыы-үйэ-бэ» диэн буолуо дуо—бал-тарын чаас ааһа охсубут, хаһаабыт да иһин—аҕыс километр—сир буолла. Кини дьиэтиттэн үлэлиир фермата ончча ыраах. Онно куруук суол-салы сылдьар. Фермаҕа кэһэн тахсарыа табыллыбат: кэр-гэнэ Николай тараһа от-деление киинигэр—Аҕыы-лаахха баар, эдьиэй тү-лах дьиэлэрэ—оҕолоро Дима оскуола-ҕа үөрэнэр, кыраныйа Ила эмиэ ос-ноову детскомбинакка сыл-дьар. Онон фермаҕа кэһэн таххара хайдах да табыл-лыбат.

Елена Николаевна саа-малар буулууар чуо-таһааммыт ордук отто оҕуо-та, ыалын-салын бэриидэ, үлэтин тэрийиитигэр оо-ҕамалаэ. Бу кини кэҕүй-бүт ынахтары көрөн саа-малаахтаах, сарсарда бас чааска туран, эмиэ ол үлэ-тин сылгыаахтаах. Сааһа эмиэ сыллыы бар-таах. Тоннон киирэн, дьиэтин түбүгэр тоннуун оройуунун түһүлэхтээх. Ха-йыа оаарар—дьаддэх-үоттаах, сөһүлэох-астаах, оҕолоох-уруулаах... ыал ыйыта буолаҕа дии...

—Түбүктээх олох. Баҕар, ол иһин ордук тэттарыы-лаах, ордук күндү буо-луоҕа.

2

Эрилик Эристиин аатын-наах совхоз осеменаторун партия уобаластааҕы XXXI конференциятын делегатын Елена Никола-евна Кренофонтова дьа-лар, кини тогул кэлэ та-рыттыбыт да террасе ая-ыах тимир күлүүһүнэн хан-тахта ааханан турар. Ки-ни кэргэнэ Николай Кон-стантинович Осипов эмиэ мэнигэр. Киһибитин—бас-тапа колхоз онтон совхоз бу отделениетыгар уон алтатта сыл маҕан үлэлээ-бит механигы. ССКП чи-линигэр кандидаты, үр-дүк көрдөрүүлээх үлэтин сарабтан дьэлги-гэр хайаан аһары кыдьагас-тыы быһыта өрөсө кэлбэт-тибит. Кэргэнэ перевеска үлэлиир буолан, орой-он-на инструктивнай киир-бит.

Ас аһыы быһа олоруох Елена Николаевналыын дьэ кэпсэттибит. Ол иннинэ совхоз директорын С. И. Сергеевтэн, совхоз партко-мун секретарын Н. С. Дмитриевтэн кини туһу-нан сураспыттым. Осеме-

натор хата кудурхай кэп-сэтиилээх киһи буолла. Ки-нэ кэпсээниттэн мин ман-ныгы бадоон хааллым.

—Осеменатордар курс-тарын бүтэрэн кэлэн, саҥа олохтоох салалта мантан рабочайдар түс-сэллэрэ бас оннор ынах-тарын сиэмэлиирэ суоҕа-ааата. Ону ынах үксэ сиэмэлэммэтинэн быһаар-быта да, искусственнай сиэмэлээһиҥҥэ, мин сатал-лар саарбаҕалааһын эмиэ төрүөт буолуон сөп этэ дьыла. Оччоҕо искусствен-най сиэмэлээһин толору биһирэнэ илик этэ. Рабо-чай Михаил Назаров ына-ҕын биир бастаҕынан аҕа-лан сиэмэлэнниттэ. Ынаҕа буоһаан, бэртээхэй боруо-да ньирэйи төрөөтүтэ үлэттэн, тыһаҕас талы-та буолбутун көрбүтүм. Хаппыгын да иһин рабо-чайдар ынахтарын аҕалан испиттэрэ. Ынах үксэ буоһаан төрөөбүтэ. Ыал-лар мин үлэбин сөбүлээ-биттэрэ..

Ноһуо дьылыгар атаҕым малдьан, бөһүөлэкко олоро үлэлээбитим уонна түмүк да сочното суоҕа—сиэмэлиир ынаҕым 70 бы-рыһыана эрэ буоһаабыта. Ыарыһах киһи үлэтин да таһаарыыта молтох буо-лар эбит этэ. Ону бэйэм да астыммат-аҕым, кэнни-ки үс сылга кырдьык да кыһыйан-абаран, кыһанан-мүһэнэн, сиэмэлээбит ынахтарым 92—94 бырыһыан уулаппалларын си-тистим.

—Мин үлэм түмүгэ анар-дас эмиэттэн эрэ туту-луктаах буолбатах—усу-луобуйа быһаарар. Кэнни-ки дьылларга от кэмчи буолан ынахтар кыстыгы кототхторой үөрүүллар. Котох ынах ноҕуйан биэр-бэт. Мэччиргэҕэ тииһэн куох окко тиксэн баран, бас ыйытар, ононоҕор от, атырдьах ыйыгар тиийэн ноҕуйаллар. Дьэ оччоҕо эрэ сиэмэлээһини ыытарга куһаллэтин. Ол онтон ынах өрөһүлэаһына тах-сар.

Хотонго турар ынахта-ры салгыҥҥа таһааран дьаарбатыахха наада, оч-чоҕо киниэхэр тэпийэллэр, эттэрэ-хааннара уһуктар, сиэмэлииргэ сөптөөх ту-руктаналлар. Ынахтары ыанньыксыттар даҕаны, мин даҕаны кэтэһэ сыл-дьааччыбыт — тоҕоостоох

кэмэ мүччү тутуо суох-таахпыт. Мин үлэм саҥ-ман үтүө күһүн тутарын ыла саҕаланар. Ол эрэ-ри, ынахтар оһоллорго сиэ-мэлэнэргэ оҕолу буолуулла-рын көннөрү күүтэ сыл-дьыбаппын. Арыас үкүө-лу туттабын, витамин сиэтэбин, массаж оҥоро-бун. Ис-иэкэ киирдэххэ, бэйэтэ тус эрэйдээх, үүстүктаах, сылаллаах үлэ.

Мин бу үлэ туһунан хас даҕаны сайаахардаах-пын, ону оройуоннааҕы партийнай актив мунньа-ҕар эппитим. Туох-хан-нык кининэ атыыр оҕуо-тары эһиэхха наада; оҕуо баар буоллаҕына, искус-ственнай сиэмэлээһиҥҥэ уһулуччу суолта бэрилли-бэт.

Тыһаҕаһы төрөтөрү тох-тотуохха. Ол эмиэ туспа бирачиннаахтах: тыһаҕас төрөөбүтэ аһыыйолу аҕыйа-ҕы биэрэр, төрөөбүт тыһа-ҕас ноҕуо сылыгар үксү-гэр, кытаргыр, кэнниги буомурар. Толору сыапа-лаах ынах буолбат. Ынах тиһэһэтиттэн ыла төрүөх-тээх.

Кырдьаҕас ынахтары кэмигэр бракталан, туттан иһиэхха наада. Ыанньык 5 бырыһыана сыл аайы брактаныах тустаах. Кыр-дьаҕас ынах үүтэ тарда-рын, оҕото буомурарын киһи барыта билэр. Кэмнэ-гэр браклааһыны барбата-ҕына, ферма суоһута хаар-баҕырар. төрүөх, боруода тоннор.

Биһиги үлэбитигэр, син барыта атыттарга курдук, биир сирэ сыһыаралар ордук. Сүөһү майгыта да-ҕаны, син эмиэ киһи гиэ-нинин, уратылаах буолар, ону эр бодьуустастаххына билэҕин, кини сылатын табаҕын. Ыанньыксытта-ры кытта эмиэ билсэххэ, бииргэ үлэлиэххэ, бэйэ-бэйэни ойдуоххэ, биир дьулуурдаах буолуохха наада. Оччоҕо үлэ кыа-йыллаахтах бэрдэ этэ.

Мин үлэм сыала—сүөһү боруодатын тупсарыы. Он-но үчүгэй боруода сиэмэ-тин туһаныы таһынан, ос-со татуировканы, ол аата эдэр төрүөҕү сүүмэрдээһи-ни курууттун, тиһигин биле-накка ыытыллыахтаах. Үчүгэй аҕалах, ийэлээх ыччат сүөһүнү сүүмэрдээн, аныан иитии сүөһү боруо-дата тупсарыытар тиэрдэ этэ. Ол үлэ биһиэхэ били-гин да кыалла илик. Ону

кыайыы-хотуу биһиги кэс-киллэтин тардыбыттар төлөрөр наспат...

о

Бу—иккиэн уратыы үлэ-һит, олоххо киэҥ тутар дьоннорбут таһылааан этэ-ттэ олорор ыал. Елена Ни-колаевна уонна Егор Кон-стантинович ингинэ ком-мунистическай үлэ удар-никтара, иккиэн «1975 сыллааҕы социалистичес-кай күрэхтэһиитин кыайыы-лаахтара» диэн знактаах ыҥаарандалаахыттара, ик-киэн активнай общественниктар: Елена Николаевна партбюро чилиэнэ, на-родное хонтуруол бөлөҕүн салайааччыта, үлэлиир фермаларыгар пропагандист; кэргэнэ профсоюз отделе-ниетынааҕы комитетын председателэ.

Бу дьиэ кэргэнэ барытын, оннооҕор оҕолуун, үлэҕэ барыттан, онон дьарыгырар олороллор. Елена Нико-лаевна кэпсииринэн, кэр-гэниилэр онно-манна бииргэ сырыттахтарына, кини ньаар сүөһүнү одуу-лаһар, оттон Николай Константинович буоллаҕы-на, ньаар тракторы, мас-сылынаны кыгастаһар үһү. Дьиэлэригэр кэллэхтэринэ, уоллара Дима ийэтиттэн: «Хайа маама, хас ынаҕы сиэмэлээтиҥ?», аҕатыттан: «хайа, папаа, хас трак-тор айдьыммытый, хаһы оҥордугут?» диэн, бэрэ кыһалла иһилии туттан, сураһар үһү.

Елена Николаевнаҕа эт-тим:

— Ыраах да сиртэн сыл-дьан үлэлиир эбиккин — күн аайы аҕыстыы кило-метры хаамар улахан сы-лаалаах буолуон сөп ээ...

— Хаанык да үлэ туох эрэ мараханнаах, мэһэй-дээх буолар,—диэн харда-рар кини.—Мин быйыл эрэ кыһыйа сырыттарбын, эһиилгиттан ыла үлэм чу-таһыа этэ: дьиэбиттэн үс биэрэстэлээх Үнүөлэ алааска саттаах улахан механизированнай хотон тутуллан бүттэ. Быйыл онно кыайан киирбэти-бит. Оччоҕо, дьэ, үлэлиир ынах улаатыаҕа, оччоҕо көрдөрүү өссө үрдүөҕэ!

Итин курдук Елена Ни-колаевна Ксенофонтова ниниэки эрэлинэн эйиэл быйылгытааҕар ордук үчү-гэйдик үлэлииргэ дьулуу-руннан олорор.

Коммунист оннук буо-луохтаах.

С. СОФРОНОВ.

ЫҤЫРЫЫЛААХТАР ШЕФТЭҺЭЛЛЭР

Үһүө субурҕа хотон та-һыгар толору дулҕа тиэйэ-ыт «Беларусь» трактор уонна «ЗИЛ» автомашина ыстуу биэраллэр. Бу—Кы-тааналааҕы эргиэн пред-приятиетын үлэһиттэрэ шефтээхтэригэр, Ньээмньээ-ги ферматын сүөсүһүттэ-ригэр, көмөлөһө кэллилэр.

— Оҕолоор, дулҕаны тургэнник сүөкүү охсуо-ҕуҥ, хамсаан-имсээн иһиҥ,—диэн-диэн эргиэн пред-приятиетын директора Ни-колай Васильевич Потапов бэбэ ылар будулҕан түннаах тыаныыттан им-нэрэ тэтэрбит кыргыттара-рын диэки аҕалы амарах хараҕынан сүр сылаастык көрүтэлиир.

— Кырдьык, иннэ га-ныаҕын. Күммүт бэлиэр күрэнэрэ чугаһаабыт ээ,—диэн тракторист Михаил Николаевич Собакин сөбү-

Килэнкилээҕи продукто-вай уонна промтоварнай маҕаһыыннар сэбиэдиссэй-дэрэ Софья Ивановна Дьяч-ковская уонна Лидия Ни-колаевна Иванова салалта-лырынан кэхтээх үлэ саҕа-ламмытынан барар. Сотору: «Ура! Биһиги кыайдыбыт! Үр дьон оҕолордара бытаар-дыныт»,—диэн эдэктиит элэктин кыргыттар трактор прицебигэр өрөһөлүү тиэй-либит дулҕаны сүөкээн бүтэн, кыһыл мунньук дьиэтин диэки сүүрэ ту-раллар.

Ньээмньээги ферматын үлэһиттэрэ, Василий Рома-нович Сидоров, кини уола Аркадий, кэргэнин Лидия уонна Гаврил Яковлевтар, сүөһү аһатааччылара, кыһын оборчочу Семен Семенович Макаров үлэлэ-рин түмүгүнэн, эбиэттэрэ-гэр кыһыл мунньук дьиэтин кирпэллэр. Манна ки-

иилэргэ анаан эргиэн үлэ-һиттэрэ бородуукта, таҥас сап атааһын тардыбыттар. Продавецтар С. И. Дьяч-ковская уонна Л. Н. Ива-нова туттуулара хайгыаллара дьыалыаһсайбыт, үөрүү-лэрэ көтүүлэрэ сүрдээммит. Бүлэммин, кинилэр шеф-тээхтэригэр наадалаах буо-луо диэн саҥа аҕалбыт табаардарын атыылаан, дьону үөрдэ охсуохтарын баҕараллар. Бэрт кылгас бириэмэ иһигэр 1200 солк. кэриҥэ сүүмэлээх астааҕас атыылана охсор.

Ол кэнниттэн буолбут көрсүһүүгэ Н. В. Потапов бэчичиэнэн маннык этэ:

— Эһиги, күндү шеф-тээхтэрбит, быйылгы ыара-хан кыстыкка 170-ча сүө-һүнү биири да эһчирэппэк-кэ, эмистии тоттук сыл та-һаараахтыгыт диэн «Чурап-чы» совхозка үлэлиир биир идэлээхтэргиттигэр ыҥырыы таһаарбыккытын биһиги, эргиэн үлэһиттэрэ, олус үөрэ, киэн тутта истибит-пит. Биһиги, Кытааналаах эргиэнин предприятиетын үлэһиттэрэ эмиэ, өссө сыл саҕаланыытыгар, оройуоҥ-ҥа ыҥырыы таһаарбыппы-тын эһиги бэркэ билэҕит. Билигин эһиэхэ биһиги дьоҥус төрүттээбит үлэһит-тэрэ саҥа дьылы көрсө суруи көрдөрүүлэргэ бы-лааннарын толорор уонна аһара толорор кыахтаахпыт диэн эрэннэрээхпитин сөп.

Ити тыллары сүөһү үлэ-һиттэрэ сүрэхтэринэн үө-рэ иһиттилэр.

Бу эргиэн үлэһиттэрэ шефтээхтэригэр Нама ферма-лыттан биирдиитэ дулҕа тастылар. Ону таһынан хойукка диэри сүөсүһүттэр дьаалары таһыгар трак-тор, массынна иһэр муус-ка хастыыта да кырын-ньалар.

В. ЛАЗАРЕВ.

Килэнкил.

СҮӨҺҮГЭ КИМ ТӨҺӨ ЭБИИ АҺЫЛЫГЫ СИЭТТЭ

(Ахсынньы 25 күнүнээҕи түмүгүнэн)

Совхозтар, отделениелар	Үлэһит ахсаана	Лабыкта (центнер)	Дулҕа (тонна)	Иск. үүт (тонна)	Убаҕас комбикорм (тонна)
Карл Маркс	**55**	**182,6**	**1542**	**175**	**8760**
Одьулуун	11	11,6	689	35,7	1914
Болугур	14	17	62	68,3	2541
Мугудай	19	—	205	40	2544
Бахсы	11	157	586	31	1731
Субуруускай	**25**	**—**	**158**	**21,7**	**2347**
Хатылы	10	—	87	21,7	610
Болтоҥо	9	—	71	—	1080
Соловьев	6	—	—	—	657
Эрилик Эристиин	**25**	**440**	**457,5**	**101,8**	**5764**
Хоптоҕо	7	190	95	47	1663
Хадаар	5	40	131,5	13,3	1523
Хайахсыт	6	210	141	11,5	1622
Чакыр	7	—	90	30	956
«Чурапчы»	**21**	**410**	**380**	**162**	**3095**
Сылаҥ	8	310	222	78	1309
Кытаанах	9	90	113	—	984
Арылаах	4	10	45	84	802
Ор. үрдүнэн	**126**	**132,6**	**2537,5**	**460,5**	**19966**

Тыа хаһаайыстыбатын управлениета.

Советскай фармация 60 сыла

АХСААБАТ СУЛУУСПАҔА

Бу күнэргэ советскай фармацин бэйэтин кэрбэлиэ юбилейын атаарар. 1918 сыл ахсаанньы ыл 28 күнүгэр В. И. Ленин аптекалары "национализациялааһын туһунан декреткэ илии баттаабытын 60 сыла туолар.

Историяҕа тоҕоон ыраахха, 1914 сылааҕыгар Россияҕа 4932 эрэ аптека баара. Онно 10682 фармацевт үлэлиирэ. Киниэхэ үрдүк уорэхтээҕэ 3150 эрэ этэ. Эмп олоҕуллуута уонна эмп ассортимена олус ааһыйара.

Советскай былаас сылларыгар фармацея, поруот хаһаайыстыбатын барыы салаалларын курдук, быланнаахтык уонна үрдүк тэнимнээхтик сайдан кэлэ. Тохсус пятилетка бүтүүтүгэр, 1975 сылга, 100 тыһыынча киһи баһыгар 63 фармацевт баара. Пятилетка устатыгар фармацевтическай специалистарбыт ахсаннара эссе күүскэ эҕэрдэҕэ, ниһилэтэн биллэмнээһин хаачыстыбата ордук үрдүгэҕэ. 1980 сылга аптека ахсаана 26500-ка тиийиэҕэ, 100 тыһыынча аптечнай пуунньар, 92 фармацевтическай фабрикалар уонна заводтар, 264 аптечнай іскылаттар баар буолуохтара.

Билигин Саха АССР-гэр 109 аптекаҕа 152 үрдүк уонна 768 орто анал үөрэхтээх специалистар үлэлииллэр. Республикаҕа ниһилизэциэни уонна эмп тэриллэлэрин эминэн хаачыйыны сыл ахсын туспа инэр. Аптекалар үлэһиттэрэ онус пятилетка иккис сылын быланнын 109 бырыһыан толорон, 1 милуйон солкуобай суумалаах эмп аһара атылаабыттара. Республикатааҕы аптека управлениетын коллектива 1977 сыл түмүгүнэн социалистическай куоталаһыыга үрдүк көрдөрүүтүнэн ССРС Дорууһуйа харыстабылыгар министерствотынан кыайыыахтар ыйаахтарга аттаммыта.

Чурапчы ороЙуонугар икки аптечнай пуунньар баар буолаллар. Олорго икки үрдүк, 10 орто үөрэхтээх специалистар үлэлии сылдьаллар. Биһиги фармацевтарбыт эмп тэриллэлэрин уонна ниһилизэциэни эминэн хаачыйыгыа кыһаммыларын ууралларар.

1976 сыл түмүгүнэн Чурапчытаабы 23 №-дээх аптека коллектива республика аптекаларын куоталаһыыларыгар үһүс миэстэни ылбыта, 1977 сылга эмп атылаабын быланнын 103 бырыһыан толорбута, сорудаҕы тахсыһан 4,7 тыһыынча солкуобай суумалаах эмп атылаабыта.

Бу аптека үлэһиттэрэ онус пятилетка үһүс сылын ситиһиилээхтик түмүктүүрэ дьулуһан үлэлээтилэр. Биһиги бастыҥарбытынан фармацевт, эмп үлэһиттэрин профсоюбун райкомун председателин солбуйааччы Клавдия Прокопьевна Лобанова, дефектар, Чурапчы сельской Советын народнай депутата Анна Семеновна Куличкина, химик-аналитик, профсоюз месткомун председателэ, ЫБСЛКС чилиэнэ Акулина Филиппова уонна да атыттар буоллаллар. Аптека үлэһиттэрэ эмтэнэр-санитарнай холбоһук иһиннэн ыытыллар общественнай үлэлэргэ активнайдык кытталлар.

ОроЙуон аптекаларын үлэһиттэрэ советскай фармацея 60 сыллаах юбилейын поруот доруобуйатын харыстабылын ахсаабат сулууспатыгар көрсөаллар.

А. РОМАНОВ,
Чурапчытаабы 23 №-дээх аптека сэбиэдиссэйэ.

СИНМОККА: аптека химик-аналитига, комсомолка Акулина Филиппова Кини манна алта сыл үтүө суобастаахтык үлэлээтэ. Эдэр специалист фармакологическай пристиҥтика кэтэхтэн үөрэнэр

П. СЕРГЕЕВ фотота.

Тылбаас улахан маастара

Г. М. Васильев 70 сааһын туоллуттугар

Түөрт уонча сыллаабыта киһи, оччого биэс кылаас үөрэхтээх бэдик, Одьулуунга Таатта Чараятын сайылыгын үбүн аптаарытар сылтан «Дабаан» диэн Москваҕа тахсыбыт кинигэттэн М. Ю. Лермонтов «Демонун» сахалыы тылбаһын онуот да умсугуйан, наһаа ха тэтэраан ааҕтым этэ!

Араайтан тангнары үүрүллэн,
Айылаах буор сири үрдүнэн
Хара тыаҕа кырыыстаах диэҥнэр
Хараара, сапсыйа көппүтэ...

– диэн строкаларынан саҕаланар ол тылбаас, саха талааннаах поэтын айымныыын курдук холкутук, кудуччу кутуллан иһэрэ, тыла-өһө ыпсаҕайа, поэма не хоһоонун уратыта, Кавказ дьикти айылҕатын саха сыра да үөрэхтээх ааҕааччытыгар тиийэр тыла хоһуйуута мин оҕо сүрэхпин уйэрбэппита, уйулҕабын долгутуппута.

Айымныы бүтүүтүгэр «Георгий Васильев тылбаһаҕа» диэн суруллубут этэ. Мин итп ааты сабыскаҕа, аап маҥнай көрсүбүтүм, урут Сергей Васильев—«Арамаан артыалын» айбыт поэты эрэ истэрим. «Георгий Васильев» буолан түһэн, эчи, аата да мүҥдаттын! (Оччотооҕу тыл сиэбит. Москваҕа саҥа үрдүк үөрэҕи бүтэрбит, билигин научнай үлэһит үһү диэн буолла. Биһиэхэ аҕыйах уруогу биэрэр, төттөрү-таары хаама сылдьан, көхсүн эгэ-эгэ кэпсээн күүрэлдьитэр.

Георгий Митрофанович Васильев 1908 сыллаахха ахсынньы 27 күнүгэр Чурапчы ороЙуонугар Соловьев нэһилиэгэр төрөөбүт. Москваттан кэлэҕиттэн ыла малдьы кэриэтэ Тылы, литератураны уонна историяны үөрэтэр научнай-чинчийэр институкка үлэлиир.

Киниин литератураҕа сабыс-саҥа киирбит киһи диэн саныабытым сыыһа эбит. Кэнники билбитим: кини М. Горькай «Буурҕаһытыы» оссо 1928 сылаахха тылбаастаан баран 1930 сылларахха «Кыһыл ыллык» (биллигин «Хотугу сулус» бэрт кэмнээҕи анта) сурунаалга бэчээттэһиппит. Онон Г. Васильев литературнай үлэҕэ дьарыктаммыта үһү ангара буола охсубут.

Тылбаасчыт-поэт Г. М. Васильев бу үйэ ангарын устатыгар пуунча уонна аан дойду литературатын эбэх классическай, саамай автырбыт айымныыларын сахалыы саҥардыталаабыта. Олор истэригэр Лермонтов уоһэ ахтыллыбыт «Демонун», Грибоедов «Ойон мунгнаныыта», Гоголь «Ревизорун», Маяковскай «Үчүгэйин!», «Игорь полкатын туһунан кэс тылы», Шекспир «Отеллотун» чаҕылхайдык тылбаастаталаабыта. Бу бэрдин байлэрэ бодоҕ, тылбаастыырга уратыы уустук суруйуулар. Бу айымныылары тылбаастыырга байатин айар кыаҕын лаппа билиммит эрэ киһи ыспаахтаах этэ. Бу үлэлэргэ талааны таһынан эссе кэмэ биллэ, үрдүк культура, тулуур уонна дьулуур кэлэ. Георгий Васильевка ити хаачыстыбалар барыы баалларын, Кини наалаабат курдук туттаачыларыттан: «Нууччалыы, сахалыы билэр киһи, ама, хайдах кыайан тылбаастаабат буолуой?!» диэччилэр эҕэ чобоо бэлэйбитын. Элбэхтик эрэйдээн барая биллэххэ, улуу айымныыны талааннаахтык тылбаастыыр орто хоһоонуу суруйардаабар чахчы мараһан.

Георгий Васильев — саха тылын бэрэ билэр дитэлэр. Ол төрдүттэн кини төрөөбүт нэруотун тылынан айымныыта — фольклору саһын тухары дьэнэһан үөрэтэрэ, чинчийэрэ буолуо дии саныыбын. Кини саха народнай ырыаһыттарын кытта үүс сыл устатыгар (үйэтин да тухары диэххэ сөп) үлэлээбит киһи. Биһиги талааннаах кырдьаҕастарбыт айымныыларын суруйар, түмэн кинигэ оҥорор, бэчээттэтэргэ комсолбөр.

Кини ордук таптаан Сергей Звереви кытта үлэлээбитэ. Уһулуччу талааннаах поруот ырыаһыта «Улуу Москва туһунан тойук» диэн поэматын, «Мин сүрэхпин», «Икки үйэ» диэн ырыаларын бэлэмнэспитэ. Онтон кэлин кини оссо иккэн кыттыһан суруйбут бир дохуннаах айымныылаахтар—«Айхал эйиэхэ, ааптайга!» диэн поэма. Ол поэма Улуу Октябрьскай Социалистическай революция 40 сыла туолуутугар кытыллыбыт, республикатааҕы конкурска маҥнайгы бириэмийэни ылбыта.

Биһиги юбилярбыт талаанныах тылбаасчыт эрэ буолбатах—ону аһан, кини литератураны чинчийээччи (литературовед), филологическай наука кандидата. Кини элбэх научнай үлэлэрдээх: П. А. Ойуунускай, А. Е. Кулаковскай, А. И. Софронов, Эристин Эристинин тустарынан уонна ыстатыйалардаах уонна «Сахалыы хоһоон», «Тыыннаах дьүүктэр» диэн о.-д. а. кинигэлэрдээх. Кини—«Саха советскай литературатын историятын очеркаларын» автордарыттан бирдэстэрэ.

Г. М. Васильев—1939 сылтан ССРС Суруйааччыларын союбун чилиэнэ.

Феоктист СОФРОНОВ.

● ҮЧҮГЭЙ ДЬОН ТУҺУНАН

ЫТЫКТАНАР УЛЭҺИТ

Евдокия Березкина хаһыс да сылын ороЙуон кини балыҥатытар регистраторынан үлэлиир. Балбат-корбат, кырдьаҕас дьоҥҥо ыйан-кэрдэн биэрэр буолан, ыарыһахтар киниин бэрэ ыытыллыллар. Кыһаммыллаах кыһыччаан бары күүһүн, сатабылын ууран, үтүө суобастаахтык үлэлиир.

Кини балыыһа иһиннэ ыытыллар бары общественнай үлэлэргэ активнайдык кыттар. Ол курдук, биһиги киниэхэ бэтээкэ сурутууну ыытарыгар сорудахтаабыттара. Евдокия 2000 солк. суумалаах сурутууну ыытарын оннугар, 3145 солк. суумалаҕы толороп тэрдиллибит быланнаан куоһарбыта. Маны тэҥэ кини тус бэйэтин биллиптэн утумнаахтык хаҥатар. Комсомольскай тэриллэ комитетын чилиэнэ буолан туран, бэйэтин биригэ үлэлиир табаарыстарын ортолоруттар аралаа ерүттээх тэрийэр үлэни ыытар.

«СО» корр.

КЫРДЬЫБАТ СҮРЭХ

Семен Семенович Тарабукины Хоптоҕоҕо билбэт киһи диэн, бука, суоҕа буолуо. Кини кыратыттан колхоз производствотыгар эриллэн улаанныта, калин бир тутаах үлэһит буолбута. Аҕа дойдуну комускуур Улуу сэрии сылларыгар Семен ыраатыгар саассадык тутан торөөбүт дойдутун комускэлиэр хорсуннук охсуспута, уоттаах кыргыһыыларга ортолоруттан аспыта. Бир оннун хабыр хапсыһыыга кини мараханнык баанырбыта, ор кэм устата эмтэнэн, түгэрэн дойдутугар эргиллибитэ.

Төһө да иккис труппалаах инвалид буоллар, үлэҕэ уорамнит киһи сүрэҕэ батарбакка, колхоһун салалтатыттан көрдөһөн, күүһэ кыайарынан эйэлээх олоҕу тутуспутунан барбыта. Кэргэнинниин элбэх оҕолоруун сүһүөхтэригэр туруорбуттара, кинилэри үөрэттэрбиттэрэ, үлэһит оҥорбуттара.

Билигин Семен Семенович саанырда, бочуоттаах сынньалаҥҥа олорор. Ол эрээри оҕолоругар сайын аайы хотуур түтан ходуһаҕа кынаһар, совхозтаттар көмөлөһөр. Быйыл даҕаны эмиэ оннун буолла. Кырдьаҕас буойун 2,0 тонна оннутар 3,5 тонна оту оттоон туттарда. Ону таһынан кини 1 тонна дуҕаны сөбүлүүскэлээта. Дьэ итп иһин соторутаагыта Эриик Эристинин аатынан совхоз салалтата Семен Семеновичы Бочуотунай грамотанан наҕараадалаата.

С. ПОПОВ.

Редактор А. Е. ЧИЧИГИНАРОВ.

Райсовет исполкомун тыа хаһаайыстыбатын управлениета, профсоюз месткома техник-землеустроитель В. М. Монастырева кини таптыыр оҕобут

МАКСИМКА

ыараханнык ыалдьан өлбүтүнэн кутурҕаннарын биллэрэллэр.

Таптыыр оҕобут

МОНАСТЫРЕВ МАКСИМКА

уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүн дириҥник көрүтүйан туран аймахтарыгар, табаарыстарыгар иһитиннэрэбит.

Ийэтэ, аата, эдьиийэ.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700. Чурапчы с., Карл Маркс уул., 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор—21-395, отделлар—21-495, уопсай — 21-505.

«Сэҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 60849. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 усл. печ. лист. № ЗАКАЗА 153

ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ с. Чурапча, ул. К. Маркса 12. Тираж 2913.